PROCESUL DE ADOPTARE A EURO DE CĂTRE LETONIA

Valentin Lazea

Comitetul de Pegătire a Trecerii la Euro
7 mai 2015

În data de 20 aprilie 2015, domnul Andris Vilks, fost Ministru de Finanțe al Letoniei (2010-2014), care a coordonat procesul de adoptare a euro în respectivul stat, a susținut o prezentare în cadrul conferinței “Calea României către euro”, organizată de Delegația Comisiei Europene la București împreună cu Banca Națională a României.

Dl. Andris Vilks, provenind din mediul bancar, nu avea nici un fel de experientă politică atunci când a fost solicitat de Prim-ministrul (actualmente, Comisar European) Valdis Dombrovskis pentru a i se alătura în procesul de pregătire a țării pentru adoptarea euro. Relația umană dintre cei doi (Premier si Ministru de Finanțe) a fost decisivă în promovarea unui program care presupunea învingerea a numeroase obstacole.

Deși nu era afiliat politic, Ministrul de Finanțe Andris Vilks a fost însarcinat să coordoneze procesul de pregătire a adoptării euro la nivel guvernamental, iar miniștrii afiliați politic nu au încercat să-i submineze autoritatea. Decisiv în acest sens a fost sprijinul de care s-a bucurat din partea Premierului Valdis Dombrovskis.

MINISTRY
OF FINANCE
REPUBLIC
OF LATVIA

The recent experience of Latvia on euro adoption

Andris Vilks, Minister of Finance
Republic of Latvia, 2010-2014

80003000 www.eiro.lv

Latvia started preparation for euro adoption in 2003

- Latvia joined the European Union in 2004 and membership in the euro area was set in the agreement of its accession to the European Union (EU).
- Latvia's participation in the EU was determined in 2003 by a national referendum. 70% voted “for”
- Latvian lats joined Exchange Rate Mechanism (ERM) II on 2 May 2005, and observed a central rate of 0.702804 to the euro with a fluctuation band of ± 15%, but Latvia unilaterally maintained a 1% fluctuation band around the central rate.
- Participation in the Exchange Rate Mechanism II to stabilize economy in accordance with five criteria: low inflation, low budget deficit and government debt, low interest rates and a stable exchange rate.

Letonia a început procesul de pregătire a trecerii la euro în 2003 cu un referendum național, cu unsprezece ani înainte de adoptarea propriu-zisă și a petrecut în ERM 2 nouă ani, fiind “ajutată” și de regimul de currency board.

Chiar dacă la începutul procesului (în 2003) rata de acceptanță a trecerii la euro era de 70 la sută, în perioada crizei (în 2010) procentul doritorilor scăzuse sub 30 la sută. Măsurile curajoase și inteligente promovate de guvern au făcut ca, la data adoptării, o majoritate a populației să fie din nou favorabilă euro. Este important ca politicienii să nu urmeze întotdeauna opinia predominantă în societate, ci să caute să o modeleze în concordanță cu interesele țării pe termen lung.

Adoptarea euro a fost prezentată publicului ca o strategie de ieșire din criză. Măsurile nepopulare de reforme structurale au fost acceptate mai ușor, având-se în vedere acest obiectiv strategic.

Latvia – the hardest hit country in economic crisis of 2009

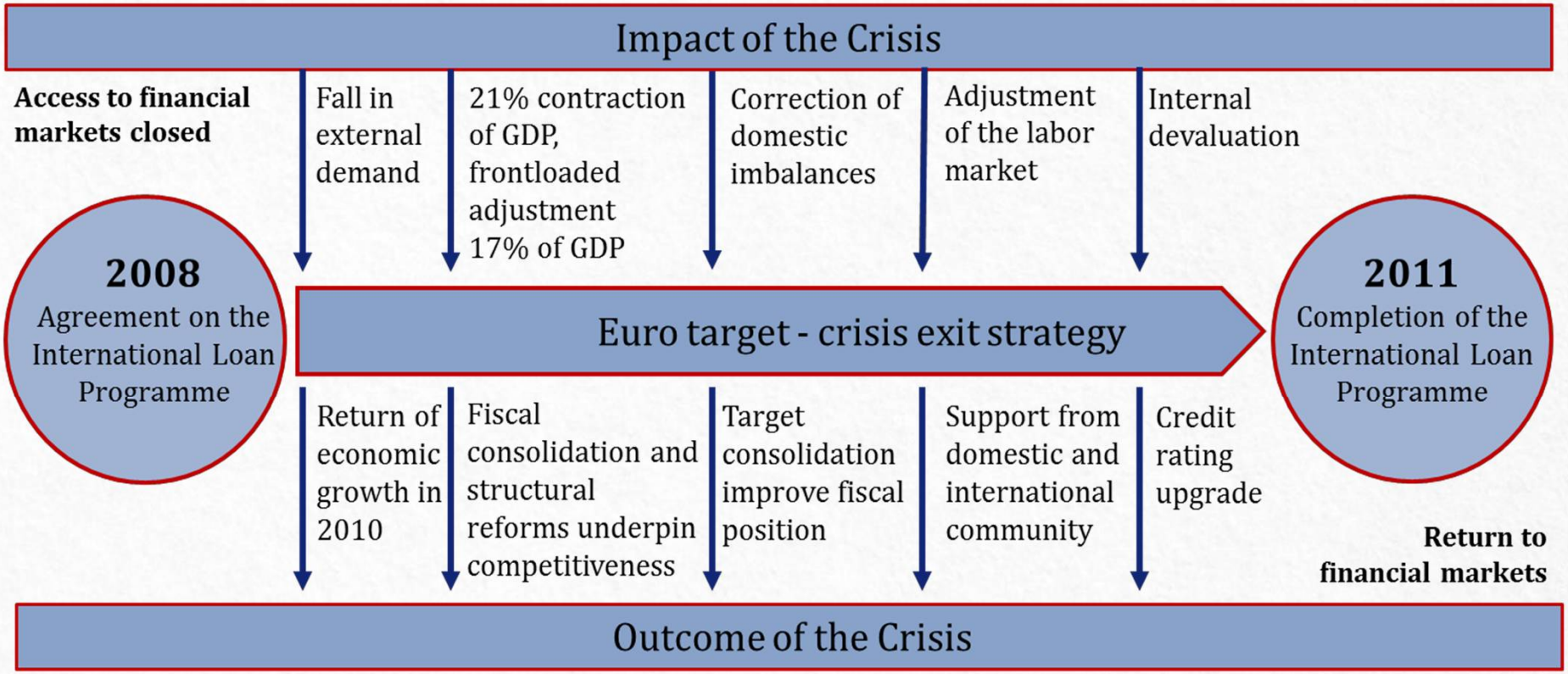

EURO – key driving force for change in Latvia

- EURO = crisis exit strategy

- EURO = key driving force:

  - to put Latvian economy on solid ground

  - to perform structural reforms

Spre deosebire de România, unde ajustarea în condițiile crizei s-a făcut printr-o combinație de devalorizare externă și devalorizare internă, în Letonia (datorită participării țării la mecanismul ERM 2) întreaga ajustare s-a făcut prin devalorizare internă. Economia a ieșit din criză mult mai competitivă și mai reformată dpv structural.

Asumarea de către toți actorii politici a adoptării euro a făcut ca:

- guvernele de coaliție (instabile) să nu fie un handicap
- politicile populiste să nu fie folosite împotriva reformelor reale

Lessons Learned

- Devaluation was neither necessary nor inevitable
- Frontloaded fiscal adjustment is preferable
- Better to cut public expenditures than to raise taxes
- International rescue should be appropriate and front-loaded
- Unstable coalition government is not necessarily an obstacle for crisis resolution
- Populism doesn't work in a serious crisis

Latvia met the Maastricht Criteria since September 2012

Maastricht criterion, April 2013	Reference value	Latvia's respective indicator
Inflation	2.7%	1.3%
Budget deficit (% of GDP)	3%	1.2%
Public debt (% of GDP)	60%	41%
Long-term interest rate	5.5%	3.8%
ERM II membership	At least 2 years	Since 2005

Why euro now? Challenges to tackle

- Bad timing (crisis in Eurozone)
- Bad experience from previous changeovers
- Loss of lats as a symbol of national identity
- Low public support
- Fear of price shock and unfair traders
- Too high implementation costs for business
- Too complicated task for country

Participation in the Eurozone as an important strategic goal

- **Crisis exit strategy**, based on a strong structural reform and responsible monetary instruments
- Establishes Latvia as belonging to the core of Europe
- Number of immediate economic gains
- Euro dominated in Latvian economy already
- Stable currency and stable government finances essential to long term growth of a small open economy such as Latvia

Pierderea simbolisticii monedei naționale a fost compensată prin gravarea pe una din fețele monedei euro a simbolului leton, amintire a independenței din 1918-1940 și de după 1991.

O temere idiosincratică a fost generată de faptul că, lat-ul leton fiind mai valoros decât euro, trecerea la euro a presupus o creștere a salariilor, pensiilor etc (în unități nominale), ceea ce a stârnit o anumită neîncredere.

În campania de publicitate, s-a făcut apel la concepte clare, ușor de înțeles:

- trecerea la euro este un proces natural (precum transformarea seminței în copac)
- Eurozona se alătură Letoniei (nu invers!)
- prin euro, Letonia crește

Adoptarea euro a fost cel mai bine planificat eveniment din istoria Letoniei.

Technical preparation

- Adoption of euro legislation. An umbrella law – the Law on the Procedure for Introducing the Euro. Basic principles of rounding off, dual display, dual circulation, etc
- Latvia's National Euro Changeover plan with detailed action plan
- Adjustment of IT systems (107 systems in ministerial level, 418 in municipal level, a lot in private)
- More than 2000 legal acts had to be revised and introduced
- Preparation for the cash changeover
- Starter kits for general public and small business
- Mapping of banks, ATM, post offices
- Security action plan
- Action plan for bad weather conditions

Economic benefits of euro adoption

- Increase in credit rating
- Lower interest costs for both the public and private sector
- Improved investment climate and increasing FDI flows
- Increase in trade
- Devaluation risk disappears and so do conversion costs
- ECB liquidity financing becomes available to Latvian banks

Structure of the Euro Project

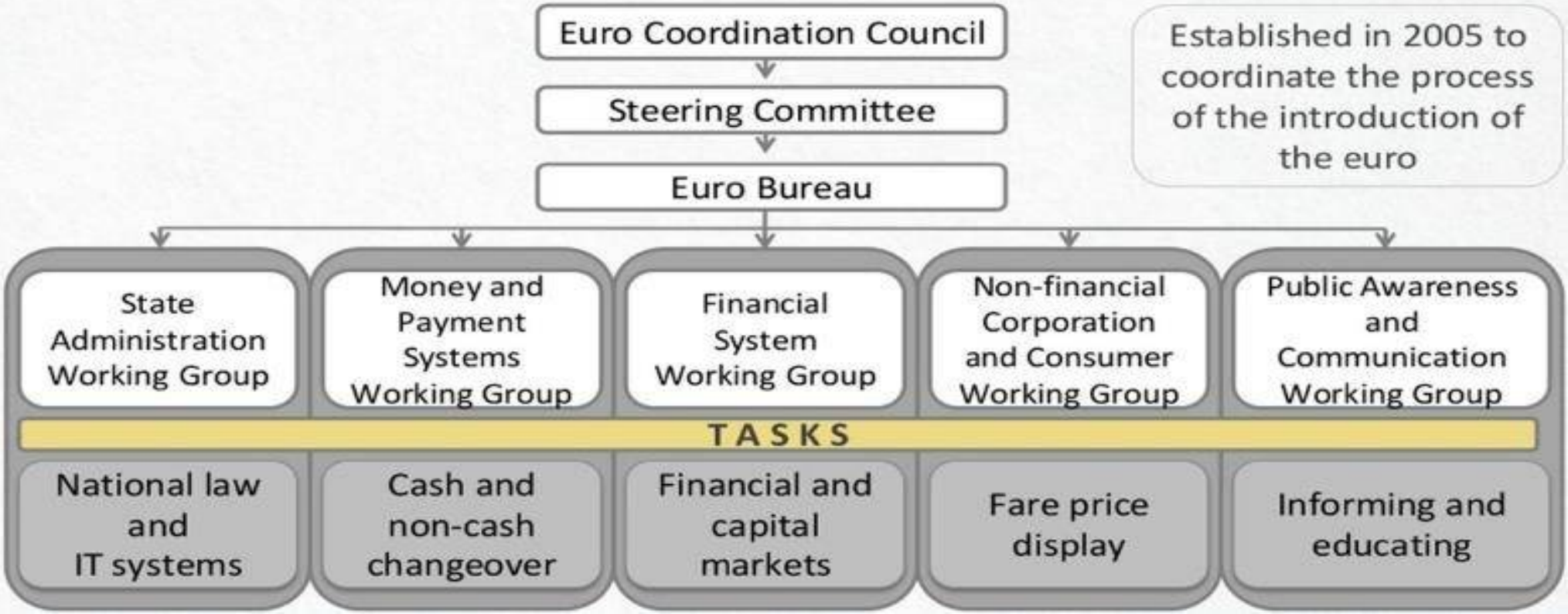

Main stages

18.07.2005-01.01.2012	01.01.2012-09.07.2013	09.07.2013-09.12.2013	09.12.2013-14.01.2014	Final stage
- Planning - Euro payment systems - Price monitoring (06.2006-09.2008) - Developed eiro.lv - Established the communication strategy	- National law adjustment concept and the Euro Law - Seminars - Establishing cooperation network with NGOs and municipalities - IT systems - Cost estimates	- Intensive communication stage - Initiative «Fair euro introducer» - Cash logistics - IT testing phase and development of technical infrastructure	- Starter kits and sub-frontloading - New Year's night transition period: ATM, POS, cash registers and cash systems, internetbanking, IT systems	- Final public survey - Until 30.06.2014 euro info line services - Until the end of 2014 price monitoring continues - Accounting and re-denomination of equity capital stock issues
SUPERVISION			INTENSIVE SUPERVISION	SUPERVISION

Growth in natural for all living beings Changeover is simple, safe and convenient

Global development suggest that deeper integration in EU ***is natural***

Global development suggest that Euro introduction in Latvia should be seen ***as natural***

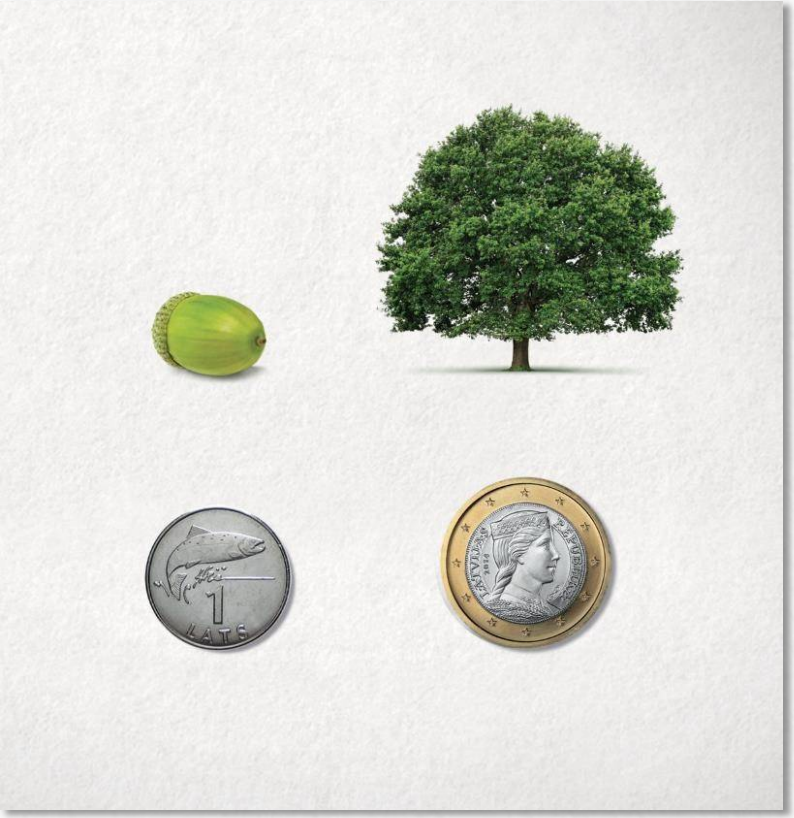

Conclusions

- Euro adoption was the most carefully planned event in the history of Latvia
- Open dialog and knowledge sharing was the key instrument
- Problem free and smooth changeover because of full readiness
- Well accepted design of Latvian euro coins
- Growing support in society
- No price shocks, low inflation
- No exchange (lats/euro) costs anymore for companies and households
- No currency and devaluation risks, cheaper transactions
- Improved credit ratings for country, companies
- Access to financial assistance for banking sector and public finances (ECB, ESM)

Dialogul cu toate părțile implicate este esențial pentru reușita proiectului.

Autoritățile recunosc că proiectul ar fi eșuat fără:

- acceptarea entuziastă (și lobby-ul) făcut de către mediul de afaceri autohton (a se compara cu atitudinea amorfă și distantă a mediului de afaceri românesc)
- atitudinea favorabilă a presei
- atitudinea cel puțin neutră a sindicatelor.

The euro is not a “magic wand” for all economic difficulties, but an instrument which can be used to contribute growth of the economic potential.

NATIONAL SYMBOL
OF LATVIA
RETURNS TO
EUROPE

FROM
JANUARY 1ST, 2014
EUROZONE IS
JOINING LATVIA

EURO. LATVIA GROWS!

80003000 www.eiro.lv